

WIADOMOŚCI BANKU POLSKIEGO

(Drukowane jako rękopis).

Rok IX.

WARSZAWA, DNIA 15 GRUDNIA 1932 R.

Nr. 23.

TREŚĆ:

Zmiana w urzędowej stopie dyskontowej str. 223

Położenie gospodarcze Polski w listopadzie 1932 r. na podstawie sprawozdań Oddziałów str. 223

Zmiana w urzędowej stopie dyskontowej,

którą należy zaznaczyć w „Wiadomościach Banku Polskiego” Nr. 20 z 31 października 1932 r., str. 206:

Grecja z 10% na 9%, która obowiązuje od dn. 4. XII. 1932 r.

Położenie gospodarcze Polski w listopadzie 1932 r.

na podstawie sprawozdań Oddziałów.

Stan międzynarodowych rynków pieniężnych nie wykazał w listopadzie poważniejszych zmian. Dalsza płynność i niskie stawki procentowe, przeważające na najważniejszych rynkach, skierowywały uwagę publiczności na pierwszorzędne papiery lokacyjne, szczególnie na papiery państwowe, mimo wielu czynników niepewności politycznej oraz niepomysłnych perspektyw budżetowych. Bardziej niekorzystny wpływ, aniżeli w poprzednich miesiącach, wywierały na rynki pieniężne duże wahania niektórych dewiz w zależności od różnych faz, jakie przechodziło zagadnienie długów wojennych. Nieprzejednane w tej sprawie stanowisko Ameryki było w szczególności przyczyną pogłębiającego się w ciągu miesiąca spadku kursu funta, co wobec światowego znaczenia tej waluty pociągnęło w konsekwencji dalszą zniżkę cen towarów.

Londyński rynek pieniężny wykazywał w początkach listopada wzrastającą płynność skutkiem wypłaty kuponów od pożyczek państwowych. W tym czasie obniżył się stan depozytów publicznych w Banku Angielskim, a w związku z tem wzrosły depozyty banków. W drugiej połowie miesiąca nastąpił proces odwrotny i płynność rynku zmalała. Cechą charakterystyczną rynku jest wzrastający obieg weksli krajowych. Wobec tego bowiem, że koszty pożyczek bankowych dochodzą do 4 $\frac{1}{2}$ %, niektóre przedsiębiorstwa krajowe nawiązują współpracę z akceptacyjnemi domami, które udzielają im znacznie tańszego kredytu.

Płynność i stawki procentowe w Nowym Jorku nie zmieniły się i stopa procentowa od 3-miesięcznych weksli bankowych wynosi do 1 $\frac{1}{2}$ %. Przywóz złota w listopadzie wyniósł zgorą 10 milj. dolarów, a od początku roku około 250 milj. dolarów. Wywóz kruszeu w ostatnich miesiącach ustał zupełnie, lecz w poprzednich wyniósł 810 milj. dolarów. Stan obligacyj państwowych w bankach rezerwowych jest nadal wysoki, skutkiem czego między władzami Rezerwy Federalnej a skarbem państwa powstają rozbieżności poglądów w zakresie polityki pieniężnej. W tych warunkach, bez skonsolidowania dotychczasowego długu płynnego, dużą trudność będzie przedstawiało choćby tylko częściowe pokrycie przewidywanego w roku bieżącym niedoboru budżetowego emisją nowych obligacyj krótkoterminowych.

Rynek francuski w dalszym ciągu zakupywał złoto zagranicą. Preliminarz budżetu na rok 1933 przewiduje, po dokonaniu różnych oszczędności i wykorzystaniu dodatkowych źródeł dochodów, niedobór w wysokości 8 miliardów fr., który ma być pokryty przy pomocy operacji kredytowych. Nie

będzie to sprawa łatwa o tyle, że dotychczasowe zadłużenie wewnętrzne państwa w wysokości 275 miliardów franków wzrasta ostatnio w tempie bardzo szybkim tak, że dotychczasowy sześcioletni dorobek kasy amortyzacyjnej został częściowo stracony.

W Niemczech, mimo pewnych oznak poprawy gospodarczej i związanej z nią konieczności odpowiedniego wzrostu kredytów, działalność kredytowa banków rozwija się minimalnie, a kredyty Reichsbanku nawet zmniejszyły się w listopadzie. Płatny 5 grudnia kredyt, zaciągnięty przez Reichsbank w Banku Francuskim, Angielskim, Rezerwy Federalnej oraz w B. R. M. został ostatecznie przedłużony do 3 lutego roku przyszłego. Banki prywatne wykazują dalszy wzrost wkładów oraz spadek protestów wekslowych. Oprocentowanie pieniądza dziennego nie zmieniło się, wahając się w granicach 4%.

Na krajowym rynku pieniężnym sytuacja wykazała w miesiącu sprawozdawczym dalszą poprawę wskutek wzrostu wkładów i większej płynności. Również na rynku walutowym położenie było nadal korzystne, dzięki czemu Bank Polski zwiększył swoje zasoby kruszcowe. Ponadto papiery wartościowe wykazały lekką poprawę kursów niektórych grup akcji i papierów procentowych.

Dane, dotyczące stanu lokat w instytucjach kredytowych głównych ośrodków gospodarczych kraju, stwierdzają przypływ wkładów na terenie Warszawy, Lwowa, Poznania, Katowic, Łodzi i Wilna. Tendencję zwykłą wykazywały głównie wkłady oszczędnościowe, o czym świadczy dalszy wzrost wkładów w P. K. O., której zasoby zwiększyły się w listopadzie o 8'6 milj. zł. przy równoczesnym poważnym wzroście liczby oszczędzających.

Mimo wzrostu wkładów instytucje kredytowe ograniczały nadal swą działalność kredytową głównie wskutek braku odpowiedniego materiału wekslowego, polepszając przez to swą sytuację kasową. Dzięki temu instytucje kredytowe, a zwłaszcza banki, korzystały w miesiącu sprawozdawczym w słabszym stopniu z redyskonta w Banku Polskim.

Pomyślnie kształtowanie się ruchu wkładów w bankach i komunalnych kasach oszczędności ułatwiło akcję obniżenia oprocentowania od wkładów w związku z obniżeniem w poprzednim miesiącu stawek od operacyjnej działalności kredytowej czynnych. Na podstawie powziętych uchwał stopa procentowa od zwyczajnych wkładów oszczędnościowych dawnych będzie zniżona w P. K. O. od dnia 1 stycznia 1933 r. z 6% na 5%, od wkładów oszczędnościowych w złotych w złocie z 5% na 4%. Dla wkładów nowych obniżka oprocentowania obowiązywać będzie z dniem 1 grudnia b. r. Równocześnie z obniżeniem stopy od wkładów przez P. K. O. Komunalne Kasy Oszczędności m. Warszawy, Lwowa, Krakowa, Katowic oraz większe kasy śląskie i Galicyjska Kasa Oszczędności we Lwowie posiadające wraz z Kasą Oszczędności m. Poznania łącznie ponad 50% ogólnej sumy wkładów w kasach oszczędności, obniżyły z dniem 1 grudnia b. r. oprocentowanie wkładów a vista z 7% na 6%. Stopa procentowa od wkładów z terminem wypowiedzenia do 6 miesięcy nie może przekraczać w tych kasach 7%, z terminem ponad 6 miesięcy — nie może wynosić więcej niż 8%. Kasa m. Poznania będzie natomiast płać 5 1/2% od wkładów z miesięcznym wypowiedzeniem. Dość znacznie zostały obniżone również odsetki od wkładów w Banku Gospodarstwa Krajowego. W ślad za ogólną obniżką oprocentowania od wkładów banki, należące do Związku Banków, wprowadzają od dnia 1 grudnia b. r. następujące maksymalne stawki oprocentowania:

od wkładów w złotych				od wkładów w złotych w złocie i w obcych walutach			
a vista bezprowizyjne	4 1/4%	(poprzednio	5%)	a vista wypłacane gotówką	2%	(poprzednio	3%)
„ z prowizją	4 1/2%	„	5 1/2%	„ „ czekami	2 1/2%	„	4%
za 1 mies. wypowiedz.	5 1/4%	„	6%	za 1 mies. wypowiedz.	4%	„	5%
„ 3 „ „	6%	„	7 1/4%	„ 3 „ „	5%	„	6%
„ 6 „ „ i dłużej	7%	„	8%	„ 6 „ „ i dłużej	6%	„	6 3/4%
na książeczki oszczędn.	6%	„	7%	na książeczki oszczędn.	5%	„	5 3/4%

Wypłacalność nie uległa naogół w miesiącu sprawozdawczym poprawie, a to wskutek dalszego pogłębiania się kryzysu w rolnictwie. W związku z tem sytuacja instytucji kredytowych, zwłaszcza spółdzielni, pracujących z rolnictwem, jest bardzo trudna. Według opinii Oddziałów nadzieje tych instytucji na spłaty kredytów rolniczych w okresie jesiennym zawiodły całkowicie, o ile chodzi o klientelę ziemiańską. Natomiast drobna własność rolna spłaciła część swych zobowiązań, jakkolwiek bardzo drobną. Zadłużenie wielu majątków ziemskich wobec spadku cen ziemi przerasta niejednokrotnie wartość całego majątku. Taka sytuacja dłużników utrudnia działalność instytucji kredytowych, narażonych

na to, że wielu ziemian nie tylko nie płaci odsetek, lecz żąda dostarczenia im na kredyt blankietów wekslowych, koniecznych do sprolongowania zapadających płatności. Wobec trudności w uzyskaniu spłat kredytów na zjeździe spółdzielni kredytowych w powiecie piotrkowskim wysunięto wniosek, aby pomimo ustawowego obniżenia oprocentowania od kredytów pobierać nadal dawne stawki z tem zastrzeżeniem, aby koszty pobrane ponad dozwolone 10% lub 9½% zaliczać na spłatę kapitału.

Odsetek weksli zaprotestowanych w stosunku do weksli płatnych w Banku Polskim wyniósł w listopadzie 2·61%, wobec 2·47% w październiku r. b. i 4·70% w listopadzie r. ub.

Działalność kredytowa Banku Polskiego. Osłabienie obrotów gospodarczych i brak odpowiedniego materiału do dyskonta odbiły się również na działalności kredytowej Banku, który w tych warunkach uznał za możliwe rozszerzyć od dnia 21 listopada dotychczasowy maksymalny termin weksli w dyskoncie do 90 dni.

Przyznane kredyty, wynoszące w końcu listopada	959·5 milj. zł.
w porównaniu z poprzednim miesiącem	972·0 „ „

wykazały zmniejszenie o	12·5 milj. zł.
-----------------------------------	----------------

spowodowane głównie zanikającą zdolnością kredytową.

Z powyższego kontyngentu wykorzystano na koniec miesiąca	574·2 milj. zł., co
w stosunku do października	602·8 „ „
oznacza spadek portfelu o	28·6 milj. zł.

Na jego niżkę złożyła się głównie redukcja zadłużenia banków państwowych, oraz — w mniejszym nieco stopniu — prywatnych banków akcyjnych i komunalnych kas oszczędności.

Kredyt na rejestrowy zastaw rolniczy wzrósł w ciągu listopada o 1·5 milj. zł. do sumy 15·9 milj. zł. W porównaniu ze stanem z przed roku, kiedy zadłużenie z tego tytułu doszło do kwoty 39·1 milj. zł., oznacza to różnicę 23·2 milj. zł. na niekorzyść tegorocznej akcji.

W portfelu Banku znajdowało się na ultimo listopada weksli rolniczych z terminem płatności od 3 do 6 miesięcy	70·0 milj. zł.
w porównaniu z październikiem	63·6 „ „
oznacza to wzrost o	6·4 milj. zł.

Stan pożyczek terminowych w listopadzie	47·1 milj. zł. uległ zmniejszeniu
w stosunku do października . .	47·9 „ „
o niewielką kwotę.	0·8 milj. zł., natomiast
rachunek otwartego kredytu	59·0 milj. zł. wykazał
w stosunku do października	63·3 „ „
niżkę o	4·3 milj. zł.

Zdyskontowano w listopadzie weksli sztuk	211.312	na	176·6 milj. zł.
„ w październiku „ „	229.913	„	222·5 „ „
czyli w listopadzie mniej sztuk	18.601	na	45·9 milj. zł.

Podobnie, jeśli porówna się inkaso weksli portfelowych

w październiku	sztuk	262.075	na	242·8 milj. zł.
z zainkasowanymi w listopadzie	„	245.408	„	205·2 „ „
otrzyma się w wyniku zmniejszenie.	sztuk	16.667	na	37·6 milj. zł.

Ilość weksli zaprotestowanych w listopadzie . .	sztuk	13.035	na	5·4 milj. zł.
w stosunku do października.	„	14.651	„	6·1 „ „
zmniejszyła się o	sztuk	1.616	na	0·7 milj. zł.

Stan kapitalizacji i kredytu. Ruch wkładów w październiku przedstawia następująca tabela:

	31. X. 1932.		30. IX. 1932.	
	oszczędnościowe i terminowe	czekowe, żyrowe i na r/kach bież.	oszczędnościowe i terminowe	czekowe, żyrowe i na r/kach bież.
	w milionach złotych			
w Banku Polskim ¹⁾	—	103·4	—	116·7
„ Banku Gospodarstwa Krajowego ¹⁾ . . .	144·7	99·4	139·5	126·7
„ Państwowym Banku Rolnym ¹⁾	27·3	30·3 ⁵⁾	27·8	31·9 ⁵⁾
„ Pocztovej Kasie Oszczędności	407·3	163·1	401·1	160·9
„ bankach ²⁾	312·5	340·4	308·4	340·4
„ komunalnych kasach oszczędności ³⁾ . . .	567·3 ⁴⁾	44·1	567·6 ⁴⁾	45·3
	1.459·1	780·7	1.444·4	821·9
	2.239·8		2.266·3	

Suma wkładów oszczędnościowych i terminowych wzrosła w ciągu października o 14·7 milj. zł., natomiast salda na rachunkach czekowych, żyrowych i bieżących zmalały o 41·2 milj. zł., ogólna zatem suma wkładów zmniejszyła się o 26·5 milj. zł. W dziedzinie lokat oszczędnościowo-terminowych zwiększyły swój stan posiadania: P. K. O., banki państwowe i banki akcyjne, natomiast komunalne kasy oszczędności utrzymały się na poziomie prawie niezmiennym. Wkłady bezterminowe i pozostałości na rachunkach czekowych, żyrowych i bieżących spadły w Banku Polskim, w bankach państwowych (głównie w Banku Gospodarstwa Krajowego), oraz w słabszym stopniu — w komunalnych kasach oszczędności. Banki akcyjne utrzymały swój stan posiadania, a P. K. O. wykazała dalszy przyrost również w tej grupie lokat.

Ogólny stan kredytów, udzielonych przez banki akcyjne, zmniejszył się w październiku o 7·7 milj. zł. do sumy 1.045·9 milj. zł., czyli w stopniu nieco mniejszym, niż we wrześniu. Spadek operacji kredytowych zaznaczył się w dziale dyskonta (o 10·1 milj. zł.) i rachunków bieżących niezabezpieczonych (o 3·3 milj. zł.), natomiast zwiększył się stan kredytów na rachunkach bieżących zabezpieczonych (o 5·5 milj. zł.) i w dziale pożyczek terminowych (o 0·2 milj. zł.) Pogotowie kasowe utrzymywało się na poziomie nieco wyższym niż we wrześniu i wynosiło 47·9 milj. zł. Redyskonto weksli obniżyło się w dalszym ciągu o 8 milj. zł. do 209·5 milj. zł.; zadłużenie banków wobec zagranicy („Loro“ i „Nostro“ zagraniczne) zmniejszyło się o 3·4 milj. zł. do sumy 219·8 milj. zł.

Sytuacja walutowa układała się w miesiącu sprawozdawczym nadal korzystnie, a trwający od sierpnia wzrost rezerw kruszcowo-dewizowych Banku Polskiego utrzymywał się nadal w listopadzie. Dzięki osiągniętych nadwyżkom ze skupu walut Bank nabył zagranicą złota za sumę około 6·3 milj. zł. Poza tem na rynku wewnętrznym skupiono złota za przeszło 0·9 milj. zł. tak, że ogólny jego zapas powiększył się w ciągu miesiąca sprawozdawczego o 7·2 milj. zł. i wynosił na ultimo 500·7 milj. zł. Natomiast pieniądze i należności zagraniczne, zaliczone do pokrycia, obniżyły się o 0·8 milj. zł. do 35·6 milj. zł.:

	31. 10. 32	10. 11. 32	20. 11. 32	30. 11. 32
		(W milionach złotych):		
Złoto	493·6	496·4	500·4	500·7
Pieniądze i należności zagraniczne zaliczone do pokrycia	36·4	36·6	36·6	35·6
Razem	530·0	533·0	537·0	536·3

Wobec zwiększenia się rezerw złota pokrycie kruszcowo-dewizowe obiegu i natychmiast płatnych zobowiązań podniosło się z 44·42% w dniu 31 października do 44·77% na ultimo listopada, a pokrycie złotem z 41·37% do 41·80%.

Obroty na giełdzie dewizowej warszawskiej zmniejszyły się wskutek słabszego zapotrzebowania dewiz na Nowy Jork i Londyn. W związku z odmówieniem przez rząd Stanów Zjednoczonych A. P. przedłużenia moratorium dla przypadającej do zapłaty w dniu 15 grudnia b. r. raty angielskiego długu wojennego kurs dewizy na Londyn obniżył się silnie i wynosił na ultimo listopada zł 28·12,

¹⁾ Bez lokat Skarbu Państwa.

²⁾ Według bilansów łącznych, zestawianych przez Komisariat Bankowy Min. Skarbu; dane obejmują 55 banków i 5 większych domów bankowych.

³⁾ Dane obejmują 379 kas, w tem 2 niekomunalne („Galicyjska Kasa Oszczędności we Lwowie“ i „Ukraińska Szczadnycja“ w Przemyślu).

⁴⁾ Wszelkie wkłady, z wyjątkiem wkładów instytucji finansowych.

⁵⁾ Bez „przejściowych pozostałości kredytowych różnych rachunków“.

wobec zł 29'65 na początku tego miesiąca. Również dewiza na Paryż wykazywała słabą tendencję, a kurs jej obniżył się z 35'04 na 34'88. Pozostałe dewizy poniosły mniejsze lub większe straty kursowe z wyjątkiem dewizy na Berlin, która podniosła się nieznacznie (z 211'65 do 211'90) oraz wypłat na Holandję i Pragę, które utrzymały się na poziomie niezmiennym. Natomiast dewiza na Nowy Jork wykazywała tendencję zwyżkową i notowana była na ultimo po 8'927 za wypłatę telegraficzną i po 8'923 za czek. W związku z tem zyskały na kursie dolary gotówkowe, które w obrotach prywatnych podniosły się do 8'919 — 8'92.

Obieg pieniężny zmniejszył się w listopadzie o 80'5 milj. zł., z czego na bilety bankowe przypada 65'4 milj. zł., na emisję skarbową — 15'1 milj. zł.:

	31. 10. 32	10. 11. 32	20. 11. 32	30. 11. 32
		(W milionach złotych):		
Bilety Banku Polskiego	1.062.5	1.003'8	965'6	997'1
Emisja skarbową:				
Monety srebrne	212'1	201'9	192'7	201'4
Bilon	94'5	92'4	89'3	90'1
Razem	1.369'1	1.298'1	1.247'6	1.288'6

Z dniem 1 grudnia zostały wypuszczone do obiegu monety srebrne 5-złotowe nowego wzoru.

Papiery wartościowe. W miesiącu sprawozdawczym wystąpiła nieznaczna poprawa kursów niektórych grup akcji, jak również papierów procentowych. Pewne ożywienie w akcjach dało się zauważyć w końcu października i w pierwszej dekadzie listopada. Z akcji bankowych dokonano największych obrotów akcjami Banku Polskiego, których kurs podniósł się na medio do 91 zł., na ultimo zaś z powodu dużej podaży obniżył się do 87'50 zł. Dział akcji przemysłowych był prawie zupełnie zaniedbany.

Z papierów procentowych listy zastawne towarzystw kredytowych nie wykazywały w ciągu miesiąca sprawozdawczego większych wahań kursowych, a dopiero w końcu listopada uległy zniżce.

Pożyczki państwowe, zwłaszcza premjowe, miały naogół tendencję mocniejszą. W porównaniu z notowaniami w końcu października zyskały na kursie: 10% kolejowa, 5% konwersyjna i 6% dolarowa oraz następujące pożyczki premjowe: 4% inwestycyjna i 3% budowlana. Natomiast drobne straty kursowe poniosła 7% stabilizacyjna i 4% premjowa pożyczka dolarowa. Poszczególne pożyczki notowano (pierwsza liczba — kurs najniższy, druga — najwyższy, trzecia — na ultimo): 7% stabilizacyjna — 54³/₄, 56, 53³/₄; 6% dolarowa — 55, 58, 56¹/₄; 4% inwestycyjna — 96¹/₂, 100, 98¹/₂ oraz serjowa — 102¹/₂, 105¹/₄, 103¹/₂; 4% dolarowa S. III — 48³/₄, 51'60, 50³/₄; 3% budowlana — 37¹/₄, 39¹/₄, 38'65; 5% konwersyjna — 40, 43, 40¹/₂; 10% kolejowa — 101, 103, 103.

Rolnictwo. Warunki atmosferyczne były w listopadzie naogół korzystne dla rolnictwa. Brak opadów i mrozów umożliwił ukończenie orki zimowej i dostawę ostatnich partii buraków cukrowych. Stan ozimin przedstawia się naogół dobrze, jedynie zasiewy wcześniejsze są zanadto wybujałe wskutek ciepłej jesieni.

Na rynkach zbożowych nastąpiła dalsza zniżka cen wszystkich zbóż pomimo niewielkiej stosunkowo podaży. Ceny pszenicy i jęczmienia utrzymywały się w pierwszej połowie miesiąca na poziomie mniej więcej stałym, następnie dostosowały się jednak do ogólnej tendencji zniżkowej, wykazując — szczególnie w ostatnich dniach listopada — wyraźny spadek notowań. Ruch cen poszczególnych zbóż na giełdzie poznańskiej ilustruje następująca tablica (w przeciętnych tygodniowych za 100 kg):

	31.X—5.XI	7—12	14—19	21—26	28—3.XII
Pszenica	23'30	23'70	23'25	23'13	22'—
Żyto	14'78	15'08	14'80	14'63	14'32
Jęczmień brow.	16'75	16'75	16'75	16'50	16'04
Owies	14'13	14'17	13'42	13'38	13'38

Zniżka cen w kraju nastąpiła głównie pod wpływem niepomyślnego kształtowania się cen zboża na rynkach światowych, które reagowały w ten sposób na wiadomości o pomyślnych wynikach tegorocznych zbiorów, przewyższających zeszłoroczne. Ponieważ według danych Międzynarodowego Instytutu Rolniczego w Rzymie światowe zapasy pszenicy wzrosły w bieżącym roku, brak jest obiektyw-

nych warunków do poprawy cen pszenicy, a tem samem i innych zbóż w ciągu bieżącego roku gospodarczego. Przeciwnie, wobec zmniejszającej się stale konsumpcji zbóż oraz wobec dobrych urodzajów przede wszystkim w krajach importujących dotychczas zboże, należy się liczyć raczej z pogłębieniem się ciasnoty na międzynarodowych rynkach.

W wyniku zwiększonych wysyłek zagranicę żyta i jęczmienia ogólny eksport zbóż chlebowych z Polski w dalszym ciągu wzrósł i wyniósł 61·7 tys. tonn, wobec 54·8 tys. tonn w miesiącu poprzednim. Wartość wywiezionego zboża wynosiła 8·7 milj. zł. z czego na żyto przypada 5 milj. zł., na jęczmień 3·4 milj. zł., reszta zaś na pszenicę i owies. Wywóz pszenicy zagranicę w miesiącu sprawozdawczym nie kalkulował się; większą część oferowanego żyta eksportowano za pośrednictwem Państwowych Zakładów Przemysłowo-Zbożowych i firm prywatnych, gdyż zapotrzebowanie ze strony młynów krajowych było niewielkie.

Na rynku hodowlanym nastąpił dalszy spadek cen trzody chlewnej i bydła. Ceny masła zwykowały bez przerwy w ciągu pierwszych trzech tygodni, poczem nastąpiło ku końcowi miesiąca lekkie obniżenie się cen pomimo zmniejszenia się produkcji tego artykułu. Ceny jaj zwykowały stale wskutek małych dowozów świeżego towaru, zwłaszcza pierwszego gatunku.

W młynarstwie wskutek zwiększonego popytu w kraju na mąkę w związku ze zbliżającymi się świętami wykorzystywały młyny całkowitą zdolność przemiałową. Odpowiednio do cen zboża obniżyły się ceny mąki: pszennej z 38 zł. do 36 zł., żytniej — z 24 zł. do 22·50. Zapotrzebowanie na otręby wzrosło przy cenie 7·70 do 8. Wywozu mąki zagranicę w listopadzie nie było z jednej strony z powodu niskich cen na rynkach światowych, z drugiej zaś — z powodu różnicy co do typu przemiału, stosowanego zagranicą, a ustalonego w kraju na cele eksportu.

Cukrownictwo. W bieżącej kampanji 1932/33 r. czynnych jest ogółem 64 cukrowni, czyli o 3 cukrownie mniej, niż w roku ubiegłym. Przerób buraków rozpoczęto stosunkowo dość późno, bo dopiero pod koniec października. Przypuszczalna ilość przerobu wyniesie 2·370 tys. tonn buraków, a produkcja cukru około 374 tys. tonn, czyli o 15%, mniej, niż w kampanji ubiegłej. W Czechosłowacji, Niemczech i na Węgrzech redukcja będzie znacznie większa, bo od 16% do 34%. Celem zatrudnienia większej ilości bezrobotnych przemysł cukrowniczy ograniczył czas pracy do 6 godzin na dobę, wprowadzając cztery zmiany. W miesiącu sprawozdawczym cukrownie wysłały na rynek wewnętrzny 25·7 tys. tonn cukru, wobec 23·3 tys. tonn w listopadzie r. ub. Na eksport wysłano w listopadzie b. r. 38·5 tys. tonn, a w tym samym czasie r. ub. — 99 tys. tonn.

Przemysł węglowy. Wydobyte węgla w listopadzie wyniosło 2·790 tys. tonn. W kraju sprzedano 1·518 tys. tonn; nieco mniejszy, w porównaniu z październikiem, zbyt wewnętrzny tłoczy się zmniejszeniem zapotrzebowaniem przemysłu, oraz słabym zaopatrywaniem się ludności w węgiel na cele opałowe w związku z dość wysoką temperaturą. Zauważyć się przytem daje zanikanie zwyczaju kupowania większych zapasów na całą zimę.

Eksport wyniósł 996 tys. tonn. Nieznaczny spadek, który należy przypisać mniejszej w listopadzie ilości dni roboczych, dotyczy rynków, objętych konwencją eksportową, a mianowicie krajów skandynawskich i bałtyckich; spadły również wysyłki na rynki pozaeuropejskie wskutek zaprzestania wywozu do Algieru. Wywóz na rynki licencyjne utrzymał się na prawie niezmiennym poziomie. Ponowny spadek funta sterlinga zwiększył na rynkach skandynawskich siłę konkurencyjną węgla angielskiego.

Przemysł naftowy. Zbyt produktów naftowych w kraju kształtował się stosunkowo korzystnie; ze względów sezonowych powiększył się popyt na naftę i parafinę. W ciągu listopada opracowano statut organizacji „Polski Eksport Naftowy“ i przedłożono go Ministrowi Przemysłu i Handlu do zatwierdzenia.

Przemysł hutniczy. Zamówienia, przydzielone hutom przez syndykat w ciągu listopada, wyniosły zaledwie około 6·3 tys. tonn, t. j. o 35% mniej, niż w październiku. Na zamówienia handlu hurtowego przypadało około 3·4 tys. tonn, co stanowi tylko 54% sumy październikowej; spadek wynikł częściowo ze względów sezonowych, częściowo zaś wywołany był wstrzymywaniem się od zakupów w związku z pogłoskami o mającej nastąpić obniżce cen wyrobów zsyndykowanych. Zlecenia rządowe wyniosły 0·3 tys. tonn.

Przemysł metalowy. Jako objaw charakterystyczny w tym przemyśle podkreślają powstawanie dużej ilości warsztatów małych, nie podlegających kontroli, nie ponoszących ciężarów socjalnych, opłacających robotników niżej stawek obowiązujących i — dzięki temu — czyniących konkurencję większym zakładom przemysłowym.

Fabryki gwoździ i drutu, oraz śrub i nitów wykazywały pewne ożywienie. Ocynkownie blach utrzymywały ruch na poprzednim poziomie. W pozostałych gałęziach metalowego przemysłu przetwórczego miał miejsce dalszy spadek zatrudnienia. W najcięższym położeniu znajdują się fabryki maszyn i narzędzi rolniczych; wskaźnik zamówień wyniósł u nich w październiku (przyjmując r. 1928 = 100) zaledwie 17.

Przemysł nawozów sztucznych. Państwowa Fabryka Związków Azotowych w Chorzowie nie otrzymała większych zamówień. Wzrosła jedynie sprzedaż salmiaków na eksport.

Produkcja nawozów azotowych w Państwowej Fabryce Związków Azotowych w Mościcach wyniosła w listopadzie 6'8 tys. tonn. Eksport, w ramach przypadającego na ten miesiąc kontyngentu, osiągnął 2'3 tys. tonn.

W miesiącu sprawozdawczym przeprowadzono wydatną obniżkę cen soli potasowych.

Firma Dr. Roman May w Poznaniu zamierza na wiosnę roku przyszłego wypuścić na rynek nowy nawóz sztuczny fosforowo-potasowy. Ma on być znacznie tańszym od nawozów fosforowych, posiadać wielkie zalety i składać się w większości z surowców krajowych.

Przemysł włókienniczy. W okręgu łódzkim na czoło wydarzeń wysunęło się unieruchomienie Zjednoczonych Zakładów Włókienniczych K. Scheiblera i L. Grohmana, pozbawiając pracy 6 tysięcy robotników. W toku są pertraktacje między Bankiem Gospodarstwa Krajowego a innymi wierzycielami firmy co do jej choćby częściowego uruchomienia.

Sytuację, w jakiej znalazło się to największe w Polsce przedsiębiorstwo włókiennicze, można uważać za pewien wskaźnik położenia całego przemysłu łódzkiego. Zniszczony przez wojnę, odbudował się on przy pomocy kredytów zagranicznych, nie zdołał jednak dotychczas odrestaurować własnych kapitałów obrotowych. Brak tych kapitałów, coraz silniej — w miarę malejących obrotów — odczuwany ciężar kosztów kredytu zagranicznego, oraz objawiające się ostatnio żądania wierzycieli zagranicznych spłaty pożyczonych sum — są szczególnymi powodami ciężkiego położenia włókiennictwa łódzkiego.

Według obliczeń przemysłowców obroty w listopadzie, który — wbrew przewidywaniom — okazał się najgorszym miesiącem bieżącego roku, były o połowę mniejsze, niż w listopadzie roku ubiegłego. Na przędzę i tkaniny bawełniane, wobec nadal zniżkowej tendencji cen surowca, popyt był mały przy zniżkujących cenach. Obroty na rynku przędzy czesankowej i tkanin wełnianych były niewielkie; utrzymywanie się cen na dotychczasowym poziomie pozostaje w związku z sytuacją na rynkach surowca.

Pomimo ostrożnej produkcji zapasy towarów na składach są stale znaczne.

Eksport wyrobów włókienniczych z Łodzi wyniósł w listopadzie 314'4 tys. kg, t. j. o 30% mniej niż w październiku i o 54% mniej niż w listopadzie r. ub.

W okręgu bielskim większość fabryk, wobec dużych zapasów w składach fabrycznych i szczupłości transakcyj, przeprowadziła ograniczenie ruchu. Eksport uległ dalszemu zmniejszeniu.

Okrąg białostocki wszedł już w okres zimowego zastoju. Brak zamówień spowodował unieruchomienie całych działów produkcji przedsiębiorstw większych i zupełne zamykanie ruchu w zakładach mniejszych. Eksport wyniósł 66'9 tys. kg, t. j. około 20% mniej niż w październiku.

„Radomska Przędzalnia Lnu” Sp. Akc. nabyła i uruchomiła tkalnię lnu w Żyrardowie.

Ogólny eksport wyrobów włókienniczych z Polski wyniósł w listopadzie około zł 7'9 milj., wobec około 7 milionów zł. w październiku.

Przemysł garbarski był zatrudniony w ciągu listopada nieźle, zwłaszcza w dziale skór twardych. Ceny skór surowych uległy dalszej niżce.

W przemyśle drzewnym trwał zastój przy nadal zniżkowej tendencji cen drzewa i wyrobów drzewnych; wypłacalność przedsiębiorstw drzewnych pogarsza się.

Polskie Koleje Państwowe zakupiły 1.280 tys. podkładów po cenach zeszłorocznych; 58% tej transakcji przypadło na lasy państwowe i 42% na przemysłowców drzewnych.

Handel, ceny i transport. W stosunku do października ogólny wskaźnik cen hurtowych obniżył się o 0'3 punktu do stanu 58'4, a wskaźnik cen detalicznych (w Warszawie) o 0'9 punktu do poziomu 72'9 (przyjmując r. 1927 = 100). Zniżkę spowodowało przede wszystkim potanień artykułów przemysłowych; w artykułach rolnych w dziale ziemiopłodów i ich przetworów oraz bydła postępował dalej spadek cen; natomiast ceny nabiału wykazały wzrost tak silny, że spowodowało to w ogólnym wyniku podniesienie wskaźnika cen artykułów rolnych.

Handel włókienniczy i konfekcyjny nie odczuł jeszcze ożywienia w związku z sezonem zimowym; ceny wyrobów bawełnianych lekko zniżkowały, wełnianych — utrzymywały dotychczasowy poziom. W handlu obuwiem spadek cen i obrotów powiększany jest przez coraz silniejszą konkurencję chałupniczą; Oddział w Częstochowie donosi, że nawet znajdujący się tam skład firmy „Bata” zaopatruje się u chałupników, ponieważ ceny własnego obuwia firmy kalkulują się obecnie znacznie wyżej.

Ministerstwo Przemysłu i Handlu zatwierdziło orzeczenie Komisji Rozjemczej o 24%-wej obniżce cen energii elektrycznej w Warszawie. W Kaliszu od 20 listopada trwa strajk konsumentów energii elektrycznej i gazu, domagających się znacznego obniżenia cen. Z podobnymi żądaniami występuje ludność w Białymstoku i w Bielsku.

W związku z rozwojem międzynarodowej wymiany kompensacyjnej eksporterzy polscy, posiadający zamrożone należności w krajach, reglamentujących obrót dewizowy, spodziewają się zlikwidowania swych należności zapomocą transakcyj kompensacyjnych. Na zasadzie rozporządzenia Ministra Przemysłu i Handlu import kawy do Polski według ulgowych stawek celnych odbywać się może jedynie na zasadzie handlu kompensacyjnego, a mianowicie za wywóz wyrobów hutniczych (szyn) z Polski do krajów, produkujących kawę, oraz wyjątkowo do Holandji. W związku z tem pozostaje utworzenie w Warszawie spółki akcyjnej „Polsko-Brazylijskie Towarzystwo Handlu Kawą”; 55% akcji tej spółki należy do firmy holenderskiej „Hegoma”, a 45% do „Narodowej Rady Kawy w Brazyliji”, która ma je odprzedać polskim importerom i brazylijskim eksporterom.

Import towarów do Polski wzrósł w listopadzie o zł 3·3 milj. do sumy zł 76·7 milj., wywóz zaś zwiększył się o 2·2 milj. zł. do kwoty 98·6 milj. zł. Saldo dodatnie bilansu handlowego wyniosło 21·9 milj. zł., t. j. o 1·1 milj. zł. mniej, niż w październiku.

Ogólny obrót przeładunkowy w Gdyni wyniósł w listopadzie 524 tys. tonn, wykazując w stosunku do października niewielki spadek, a w stosunku do listopada r. ub. — nieznaczny wzrost.

Przewóz ładunków wszelkiego rodzaju na kolejach polskich wyniósł we wrześniu 4.390·6 tys. tonn; w październiku cyfra ta uległa zwiększeniu do około 5 milj. tonn, natomiast w listopadzie nastąpił pewien spadek przewozów kolejowych.

Rynek pracy. Stan zatrudnienia w górnictwie, hutnictwie, przemyśle i na robotach publicznych, wyrażający się w październiku — ze względów sezonowych — stosunkowo wysoką cyfrą 612 tys. osób, uległ w listopadzie redukcji. Spowodowało to wzrost liczby bezrobotnych, która w końcu listopada osiągnęła ponad 177 tys. osób. Na rynku pracy występowały ponadto tendencje dalszego obniżania zarobków.

Kronika Ustawodawstwa Gospodarczego. Z wydanych w listopadzie ustaw i rozporządzeń gospodarczych na uwagę zasługują:

Rozp. Min. Skarbu i Sprawiedliwości

z dnia 7 listopada 1932 r.

(Dz. U. R. P. Nr. 98, poz. 841).

ustala na $9\frac{1}{2}\%$ w stosunku rocznym najwyższe dopuszczalne korzyści majątkowe przedsiębiorstw, trudniących się czynnościami bankowymi. Spółdzielnie kredytowe w całej Polsce, oraz komunalne kasy oszczędności na obszarze województw: wileńskiego (bez m. Wilna), nowogrodzkiego, poleskiego, wołyńskiego, białostockiego, tarnopolskiego i stanisławowskiego (bez m. Stanisławowa) — mogą pobierać 10% w stosunku rocznym. Od rachunków otwartego kredytu i bieżących można pobierać prócz tego $\frac{1}{8}\%$ prowizji kwartalnie. Przy pożyczkach na zastaw ruchomości (z wyjątkiem papierów wartościowych i towarów) oprócz $9\frac{1}{2}\%$ w stosunku rocznym można pobierać $\frac{3}{4}\%$ miesięcznie jako wynagrodzenie za ubezpieczenie, przechowanie i szacowanie zastawu.

Rozporządzenie Ministra Skarbu z dnia

10 października 1932 r.

(Dz. U. R. P. Nr. 99, poz. 842).

Rozporządzenie Ministra Skarbu z dnia

28 listopada 1932 r.

(Dz. U. R. P. Nr. 105, poz. 878).

zawiera przepisy wykonawcze do ustawy z dnia 1 lipca 1926 r. o opłatach stemplowych.

o ustaleniu wzoru monety srebrnej pięciozłotowej.